

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 8

หัวข้อเนื้อหา

1. ความหมายของการจงใจ
2. ความสำคัญของการจงใจ
3. ประเภทของการจงใจ
4. ทฤษฎีการจงใจ
5. เครื่องมือการจงใจพนักงานขาย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อศึกษาบทที่ 8 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของการจงใจได้
2. กำหนดประเภทของการจงใจได้
3. อภิปรายเกี่ยวกับการจงใจแต่ละประเภทได้
4. เปรียบเทียบทฤษฎีการจงใจแต่ละทฤษฎีได้
5. วิเคราะห์เครื่องมือการจงใจพนักงานขายได้

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ศึกษาเอกสารการสอนบทที่ 8 การจงใจพนักงานขายด้วยตนเอง
2. ฟังการบรรยายในชั้นเรียน
3. อภิปราย ซักถามเนื้อหาในบทเรียน
4. ค้นคว้า เนื้อหาเพิ่มเติมจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารและ

อินเทอร์เน็ต

5. อภิปรายเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. ทำรายงาน
7. ศึกษากรณีตัวอย่าง
8. ตอบข้อซักถามและทำแบบฝึกหัดท้ายบท

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การจูงใจพนักงานขาย
2. หนังสือ ตำรา และวารสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจูงใจพนักงานขาย
3. แผ่นโปสเตอร์
4. วีดิทัศน์
5. กรณีศึกษา
6. ใบกิจกรรม
7. คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. สังเกตจากการสนทนาและการซักถาม
3. ประเมินผลจากการทำรายงาน
4. ประเมินผลจากการอภิปรายและการรายงานของกลุ่ม
5. ประเมินผลจากการทดสอบย่อย
6. ประเมินผลจากการศึกษากรณีตัวอย่าง
7. ประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 8

การจูงใจพนักงานขาย

การจูงใจเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารการขายที่ต้องให้ความสนใจและต้องทำอย่างต่อเนื่อง โดยพยายามใช้สิ่งจูงใจที่ถูกต้องและเหมาะสมกับพนักงานขายจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อให้พนักงานมีขวัญกำลังใจพร้อมจะทำงานและทุ่มเทเพื่อบริษัท ดังนั้นผู้บริหารการขายต้องวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของพนักงานขายว่าต้องการอะไรบ้าง ซึ่งลักษณะงานการขายจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันหลายอย่างนับตั้งแต่พนักงานขาย ลักษณะของธุรกิจ ลักษณะของสินค้า ลักษณะของผู้ซื้อและสภาพแวดล้อม เป็นต้น

ความหมายของการจูงใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของ การจูงใจ (motivation) ไว้มากมายหลายทัศนะ ดังนี้

การจูงใจ หมายถึง กระบวนการในการกระตุ้นหรือสร้างให้เกิดความรู้สึกแก่มนุษย์ในการใช้ความพยายามให้มากขึ้นอย่างเป็นการถาวรตลอดไป เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ซึ่งแต่ละบุคคลต้องการและผลของการบรรลุจุดประสงค์ของแต่ละบุคคลนี้จะส่งผลดีให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ (สมใจ บุญทานนท์, 2543, หน้า 220)

การจูงใจ หมายถึง การที่ผู้นำจะใช้ปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยภายในของแต่ละบุคคลมาใช้ในการกระตุ้นให้พนักงานใช้ศักยภาพที่ตนมีอยู่ในการทำงานเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง (ชนงกรณ์ คุณชลบุตร, 2547, หน้า 172)

การจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นหรือเร้าโดยสิ่งจูงใจเพื่อผลักดันให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์หรือเงื่อนไขที่ต้องการ (สมพร พวงเพชร, 2542, หน้า 251)

จากความหมายของ การจูงใจ ที่มีผู้ให้คำนิยามไว้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นให้เกิดความพยายาม การกระตือรือร้นเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อมุ่งเน้นให้พนักงานขายทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่จะทำได้

ความสำคัญของการจูงใจ

การจูงใจมีเหตุผลสำคัญสำหรับพนักงานขายที่ผู้บริหารการขายเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ดังนี้ (สอาน โปรบบำรุง, 2547, หน้า 56)

1. ผู้จัดการขายไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในเรื่องสถานะแวดล้อม พนักงานขายจะออกไปปฏิบัติงานติดต่อกันด้วยความสบายอกความสบายใจ แต่ในบางครั้งอาจจะพบกับสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจซึ่งทำให้การปฏิบัติงานถดถอยลงไป โดยปกติพนักงานขายจะพบปะกับบุคคลแปลกหน้าและบุคคลไม่ปรารถนาที่จะซื้อ นอกจากนั้นยังจะต้องใช้เวลามากในการเดินทาง การจากครอบครัวและเพื่อนฝูง การที่พนักงานขายได้เผชิญหน้ากับสิ่งเหล่านี้ ผู้บริหารการขายก็ต้องเข้าใจพนักงานขายมีความต้องการปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. แรงจูงใจมีความสำคัญสำหรับพนักงาน ซึ่งไม่ได้อยู่ในความดูแลและปกครองโดยตรงของผู้บริหารการขาย พนักงานขายที่มีความชำนาญจะไม่ได้พบกับผู้บริหารการขาย นับเป็นจำนวนครั้งได้ (น้อยกว่า 6 ครั้งต่อปี) เมื่อขาดการดูแลเอาใจใส่และการปกครองโดยตรง การจูงใจพนักงานขายจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

3. แรงจูงใจไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานขาย แต่อาจมีผลกระทบด้านความกระตือรือร้นและคุณภาพของงาน การที่พนักงานขายได้ลงความเห็นว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นเหมาะสมสำหรับลูกค้าก็จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า แต่ถ้าลูกค้าก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า แต่ถ้าลูกค้าไม่มีความต้องการที่จะซื้อ และเกิดความรู้สึกว่าพนักงานขายไม่ได้มีความสนใจอย่างจริงจัง ตลอดจนไม่ได้ช่วยเหลือให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อ การขายก็จะไม่เกิดขึ้น

ประเภทของการจูงใจ

การจูงใจจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ (สมพร พวงเพ็ชร, 2542, หน้า 254 - 255)

1. การจูงใจภายใน (intrinsic motivation) หมายถึง การจูงใจที่เกิดจากเงื่อนใจภายในตัวบุคคลนั้น โดยไม่มีสิ่งเร้าจากภายนอกมากระตุ้นการจูงใจประเภทนี้จะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี สิ่งที่ทำให้เกิดการจูงใจประเภทนี้ ได้แก่

1.1 ความต้องการ (need) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของคนเราเพื่อให้ร่างกายอยู่ในภาวะปกติซึ่งทำให้เกิดแรงขับ เช่น ความหิว ความกระหาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงความต้องการที่เป็นผลมาจากการอยู่ร่วมกัน

1.2 ความสนใจพิเศษ (special interest) บุคคลเมื่อมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะทำให้เกิดความตั้งใจในการปฏิบัติงานทำให้งานสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

1.3 ทักษะคติ (attitude) การมีทักษะคติที่ดีต่องานหรือต่อผู้บังคับบัญชายอมทำให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. การจูงใจภายนอก (extrinsic motivation) หมายถึง การจูงใจที่เป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของผู้จูงใจ สิ่งที่ทำให้เกิดการจูงใจภายนอกได้แก่

2.1 เป้าหมายของบุคคล เป็นเป้าหมายที่บุคคลได้ตั้งเอาไว้ในการปฏิบัติงาน เช่น เพิ่มยอดขายร้อยละ 20 ในปี 2548

2.2 ความก้าวหน้าพนักงานขายที่ปฏิบัติงานต้องการได้รับความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและนำไปสู่การพัฒนางาน

2.3 สิ่งจูงใจต่าง ๆ โดยวิธีทางบวกและวิธีทางลบ ทั้งที่เป็นเงินตรา วัสดุสิ่งของ และสิ่งอื่นที่มีใช้เงินตราหรือวัสดุสิ่งของ เช่น การให้รางวัล การยกย่องชมเชย การประกวด การตำหนิติเตียน และการแข่งขัน เป็นต้น

ทฤษฎีการจูงใจ

การศึกษาทฤษฎีการจูงใจมีหลายทฤษฎีที่มีประโยชน์สำหรับผู้บริหารการขาย มีปัจจัยที่จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นหรือสิ่งเร้ากับพฤติกรรมหรือทัศนคติในการทำงานของพนักงานขาย ซึ่งทฤษฎีการจูงใจจะมีบทบาทสำหรับบริษัทเพื่อนำไปใช้สำหรับความต้องการของมนุษย์และหาทางจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงาน โดยการนำหลักทฤษฎีและแนวคิดในการจูงใจมาใช้ดังนี้

1. ทฤษฎีการคาดหวัง (expectancy theory) โดย วิคเตอร์ เอช วรูม (Victor H. Vroom) ได้สรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ความพยายามและประสิทธิภาพที่พนักงานขายมีในการทำงานนั้นจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพของงานในระดับหนึ่ง และส่งผลต่อเนื่องไปยังค่าตอบแทนที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการทำงาน เช่น รางวัลพิเศษ ดังนั้นการทำงานของพนักงานขายจะต้องนำทฤษฎีการคาดหวังมาใช้สำหรับการคาดหวังและต้องการ ดังนี้

1.1 ความคาดหวัง (expectancy) เป็นการคาดหวังของพนักงานขายที่ใช้ความพยายามในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น แต่พนักงานขายจะต้องมีความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบซึ่งพนักงานขายแต่ละคนจะมีความสามารถไม่เท่ากันในการปฏิบัติงานทำให้ผลงานของแต่ละคนต่างกันออกไป

1.2 ความเชื่อมั่นในผลตอบแทนที่จะได้ (instrument) พนักงานจะต้องเชื่อว่าตนเองสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้และพยายามทำให้ได้รับผลตอบแทนตามผลของการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารการขายต้องมีระบบผลตอบแทนที่ชัดเจนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับพนักงานขาย

1.3 คุณค่าที่ผลตอบแทนเหล่านั้นมีต่อพนักงาน (valence) การจ่ายผลตอบแทนนั้นจะมีคุณค่าต่อพนักงานขายแต่ละคนแตกต่างกัน เช่น ค่าล่วงเวลาในการทำงาน 200 บาทต่อวัน จะมีคุณค่าสำหรับพนักงานขายที่มีรายได้เดือนละ 10,000 บาท แต่ไม่มีคุณค่าต่อผู้บริหารการขายที่มีรายได้เดือนละ 60,000 บาท

2. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (maslow hierarchy of needs) มาสโลว์ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความต้องการได้ 5 ชั้น ตามลำดับความต้องการดังนี้

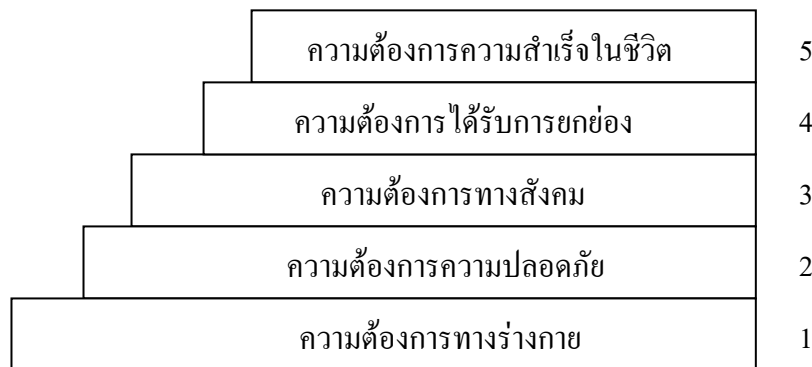
2.1 ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) คือ ความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับร่างกายที่บริษัทจะต้องให้ผลประโยชน์ตอบแทน ได้แก่ อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรครวมถึงสภาพสถานที่ทำงาน

2.2 ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) คือ ความต้องการความปลอดภัยด้านหน้าที่การงาน ทรัพย์สินและความปลอดภัยในชีวิตเพื่อปกป้องภัยอันตรายต่างๆ ซึ่งผู้บริหารการขายต้องทำให้พนักงานเกิดความมั่นใจในการทำงานและการได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน

2.3 ความต้องการทางสังคม (social needs) คือ ความต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น ๆ นับตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนฝูง ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ รวมถึงเพื่อนร่วมงาน โดยผู้บริหารการขายต้องมีกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้มีพบปะสังสรรค์กันในบริษัท

2.4 ความต้องการได้รับการยกย่อง (esteem needs) คือ ความต้องการที่จะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือจากบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เช่น ต้องการเป็นคนมีชื่อเสียง ต้องการเป็นนักบริหารที่มีความสามารถ และต้องการมีคนยกย่องยอมรับ ดังนั้นผู้บริหารการขายจะต้องมีการเชิดชูเกียรติสำหรับพนักงานดีเด่น เสียสละเวลาเพื่อบริษัท การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

2.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self-actualization needs) คือ ความต้องการความสำเร็จในชีวิตเมื่อคนประสบผลสำเร็จในชีวิตมาก ๆ จะมีความต้องการขั้นนี้ เช่น ต้องการเป็นผู้จัดการเขต ต้องการเป็นผู้จัดการภาค เป็นต้น

ภาพที่ 8.1 ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวความคิดของมาสโลว์
ทิม่า (สมพร พวงเพชร, 2542, หน้า 258)

3. ทฤษฎีความสำเร็จ (achievement theory) เป็นทฤษฎีการจูงใจจากการศึกษาของ เดวิด ซี แมคเคลแลนด (David C. McClelland) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีการจูงใจได้ 3 ประการดังนี้

3.1 ความต้องการความสำเร็จ (needs for achievement) คือ บุคคลต้องการความสำเร็จ กลัวความล้มเหลวและความคิดพลาดเพื่อความสำเร็จในการทำงานนั้นจะทำให้พนักงานขายได้มาซึ่งการมีเกียรติยศ ชื่อเสียงและความสุข การได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

3.2 ความต้องการความผูกพัน (needs for affiliation) คือ บุคคลต้องการเพื่อน และต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและการสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน

3.3 ความต้องการอำนาจ (needs for power) คือ การที่บุคคลต้องการมีความต้องการเหนือกว่าผู้อื่นเพราะบุคคลต้องการที่เป็นยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

4. ทฤษฎีความเสมอภาค (equity theory) เป็นการศึกษาทฤษฎีความเสมอภาคของจอห์น สตาซีย์ อาดัมส์ (John Stacy Adams) เป็นทฤษฎีที่ใช้แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานชายจะขึ้นกับการรับรู้ถึงความยุติธรรมที่ตนเองจะได้รับจากการทำงานและผลตอบแทนที่พนักงานชายจะได้รับเสมอภาคกันในการทำงานของพนักงานชายแต่ละคน โดยจะพบว่าพนักงานชายทำงานมากแต่ผลตอบแทนน้อยกว่าคนอื่นที่ทำงานน้อยกว่าแต่ได้รับผลตอบแทนมากจะทำให้ลดแรงจูงใจในการทำงานซึ่งทำให้เกิดทำให้เกิดความไม่เสมอภาคโดยมีพื้นฐานสำหรับการเปรียบเทียบในการทำงานและผลตอบแทนที่ได้รับดังนี้

4.1 สิ่งที่บุคคลถือว่าเป็นการให้กับการทำงานในองค์การมีดังนี้

4.1.1 ระดับการศึกษา

4.1.2 การศึกษาอบรมเพิ่มเติม

4.1.3 ประสบการณ์การทำงาน

4.1.4 ความรู้ความสามารถในงานที่ทำ

4.1.5 ความพยายามในการตั้งใจทำงาน

4.1.6 ความจงรักภักดีต่อองค์การ

4.1.7 อายุการทำงาน (อาวุโส)

4.1.8 ผลงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

4.2 ผลของความไม่เสมอภาค กรณีที่บุคคลรับรู้และเข้าใจว่าไม่ได้รับความไม่เสมอภาคทำให้เกิดผลในการทำงานและมีแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางลบได้ดังนี้

4.2.1 วิพากษ์วิจารณ์องค์การ

4.2.2 ร้องเรียน ประท้วง

4.2.3 ไม่พยายามในการทำงานหรือทำงานให้น้อยลง

4.2.4 ขาดความสามัคคีในการทำงานและไม่ให้ความร่วมมือ

4.2.5 ไม่มีความจงรักภักดีต่อองค์การ

4.2.6 ลาหยุดงานบ่อยด้วยเหตุผลไม่สมควร

4.2.7 ลาออกหรือเปลี่ยนงาน

ซึ่งสถานการณ์หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ 3 กรณีดังนี้ (ตุลา มหาพสุธานนท์, 2547, หน้า 263)

สถานการณ์ที่ 1

$$\frac{\text{ผลตอบแทนที่ตนได้จากองค์การ}}{\text{สิ่งที่ตนได้ทุ่มเทให้กับองค์การ}} = \frac{\text{ผลตอบแทนที่ผู้อื่นได้จากองค์การ}}{\text{สิ่งที่ผู้อื่นได้ทุ่มเทให้กับองค์การ}}$$

สถานการณ์ที่ 2

$$\frac{\text{ผลตอบแทนที่ตนได้จากองค์การ}}{\text{สิ่งที่ตนได้ทุ่มเทให้กับองค์การ}} < \frac{\text{ผลตอบแทนที่ผู้อื่นได้จากองค์การ}}{\text{สิ่งที่ผู้อื่นได้ทุ่มเทให้กับองค์การ}}$$

สถานการณ์ที่ 3

$$\frac{\text{ผลตอบแทนที่ตนได้จากองค์การ}}{\text{สิ่งที่ตนได้ทุ่มเทให้กับองค์การ}} > \frac{\text{ผลตอบแทนที่ผู้อื่นได้จากองค์การ}}{\text{สิ่งที่ผู้อื่นได้ทุ่มเทให้กับองค์การ}}$$

จากทั้งสามสถานการณ์นั้นเมื่อพนักงานขายเปรียบเทียบผลตอบแทนที่ตนเองจะได้รับกับสิ่งที่ตนเองได้ทุ่มเทลงไปนั้น รวมทั้งเปรียบเทียบกับพนักงานขายคนอื่นในลักษณะเดียวกันจะได้ผลการเปรียบเทียบออกเป็นความรู้สึกว่าเสมอภาค รู้สึกว่าเสียเปรียบและรู้สึกว่าได้เปรียบซึ่งการประเมินของพนักงานขายเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของพนักงานขายทั้งสิ้น

5. ทฤษฎีเอ็กซ์และทฤษฎีวาย (theory x and theory y) เป็นแนวคิดของดักลาส แม็คเกรเกอร์ (Douglas McGregor) ได้สรุปถึงแรงจูงใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของพนักงานขายเป็น 2 ลักษณะดังนี้

5.1 ทฤษฎีเอ็กซ์ (X) หมายถึง เป็นรูปแบบของการศึกษาถึงพนักงานในแง่ลบ เช่น เป็นพนักงานที่ไม่ชอบทำงานและคอยหลีกเลี่ยงงานหนัก ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการทำงาน

5.2 ทฤษฎีวาย (Y) หมายถึง เป็นรูปแบบของการศึกษาถึงพนักงานในแง่บวก เช่น มีความรับผิดชอบ ขยัน มีความอดทน ฉลาดและมีพัฒนาตนเองตลอดเวลา

ตารางที่ 8.1 การเปรียบเทียบทฤษฎีเอ็กซ์และทฤษฎีวายของแม็คเกรเกอร์

ทฤษฎีเอ็กซ์	ทฤษฎีวาย
<ol style="list-style-type: none"> 1. คนทั่วไป ๆ ไปไม่ชอบทำงานจะหลีกเลี่ยงงานเท่าที่จะทำได้ 2. ปกติคนจะขาดความรับผิดชอบ มีความทะเยอทะยานน้อยและจะไฝ่หาความมั่นคงเหนือสิ่งอื่นใด 3. ธรรมชาติคนโดยทั่วไปสมควรต้องควบคุมอยู่เสมอและบางครั้งต้องมีการลงโทษกันบ้างเพื่อให้ทำงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. งานเป็นสิ่งธรรมดาสามัญ เช่นเดียวกับการเล่นหรือการพนัน 2. จริง ๆ แล้วคนไม่เกียจคร้าน แต่ที่เขาเกียจคร้านเพราะผลของประสบการณ์ที่เขาได้รับ 3. คนโดยทั่วไปจะกระทำการใดได้ด้วยวิธีของตนเองและสามารถควบคุมตนเองเพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่พวกเขาได้รับมอบหมายให้ทำ 4. ทุกคนต่างมีศักยภาพ ภายใต้งैอนไขที่เหมาะสมบางประการที่พวกเขาพยายามเรียนรู้เพื่อยอมรับและแสวงหาความรับผิดชอบ พวกเขามีมโนคติ มีความคิดใฝ่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานได้
<p>- ด้วยสมมติฐานนี้บทบาทของผู้บริหารจึงต้องกำกับดูแลควบคุมพนักงานอยู่เสมอ</p>	<p>- ด้วยสมมติฐานนี้บทบาทของผู้บริหารจึงต้องพัฒนาศักยภาพของพนักงานและช่วยพวกเขาให้ใช้ศักยภาพทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การของหน่วยงานและของเขาเอง</p>

ทีมา (บรรรยงค์ โตจินดา, 2542, หน้า 265)

ดังนั้นผู้บริหารการขายจะมีการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีแรงจูงใจอยู่ตลอดเวลาเพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจหรือคงไว้สำหรับจูงใจพนักงานขาย ดังตารางที่ 8.2

ตารางที่ 8.2 ความต้องการของพนักงานขายและวิธีการตอบสนอง

ความต้องการของพนักงานขาย	ปฏิบัติการของบริษัทเพื่อตอบสนองความต้องการ
ความต้องการฐานะ	เปลี่ยนจากตำแหน่ง “พนักงานขาย” เป็น “ผู้จัดการเขตการขาย”
ความต้องการควบคุม	ให้พนักงานขายช่วยวางโควตาขายและจัดลำดับการเยี่ยมลูกค้า
ความต้องการการนับถือ	เชิญพนักงานขายถ่ายรูปร่วมกับฝ่ายบริหารแล้วนำไปโฆษณาหรือออกจดหมายข่าว
ความต้องการทำให้เป็นกิจวัตร	มอบลูกค้าที่ซื้อสัตย์ไปเยี่ยมเป็นประจำ
ความต้องการความสำเร็จ	ตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้ในการเยี่ยมและขาย
ความต้องการการกระตุ้น	เปิดการแข่งขันระยะสั้น
ความต้องการซื้อสัตย์	ให้รางวัลและคุณประโยชน์ที่สัญญาไว้ทันที

ทีมา (อคุลย์ จาตุรงค์กุล, 2542, หน้า 200)

เครื่องมือการจูงใจพนักงานขาย

เครื่องมือในการจูงใจเป็นการใช้การปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งผู้บริหารการขายต้องสร้างการจูงใจให้กับพนักงานขายแต่ละระดับ เช่น พนักงานฝ่ายปฏิบัติงาน และผู้จัดการขายทำให้ต้องใช้เครื่องมือการจูงใจ ซึ่งเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า สิ่งจูงใจ (incentives or motivators) ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

1. สิ่งจูงใจทั่วไป (general motivators) หมายถึง สิ่งจูงใจที่ไม่ได้เป็นผลประโยชน์โดยตรงต่อพนักงานแต่อาจมีเป็นผลต่อความรู้สึกของพนักงานขายที่มีต่อบริษัทและงานขาย ซึ่งผู้บริหารการขายสามารถใช้สิ่งจูงใจ โดยสามารถแบ่งสิ่งจูงใจได้ดังนี้

1.1 ทักษะที่ดีที่ผู้บริหารการขายมีให้กับพนักงานขาย การเป็นผู้บริหารการขายต้องมีทัศนคติที่ดีหรือภาพพจน์ต่อพนักงานขาย เช่น การให้เกียรติ ความซื่อตรง ความจริงใจ โดยการรักษาผลประโยชน์ของพนักงานขายและสนใจความเป็นอยู่ของพนักงานขาย

1.2 การสื่อสารระหว่างผู้บริหารการขายกับพนักงานขาย สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสื่อสารที่ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการทำงานและเกิดประสิทธิภาพในบริษัท โดยการสื่อสารที่ดีจะต้องมีความชัดเจน ถูกต้อง และรวดเร็วเพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อใช้สำหรับการแก้ปัญหาและป้องกันความล้มเหลว

1.3 ความเข้าใจในรายละเอียดของงาน พนักงานขายทุกคนต้องเข้าใจถึงรายละเอียดของงานที่ปฏิบัติ เช่น นโยบายของบริษัท สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานขาย รวมถึงต้องเข้าใจวิธีการประเมินผลงานและผลการปฏิบัติงานของตนเองด้วย

2. การจูงใจเฉพาะ (specific motivators) หมายถึง สิ่งจูงใจที่ใช้เฉพาะสำหรับการกระตุ้นและการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขาย นอกจากจะมีผลต่อการจูงใจพนักงานขายโดยตรงแล้วยังจะมีผลต่อการประชาสัมพันธ์บริษัทไปในตัวด้วย เพราะกิจกรรมเหล่านี้มักมีการบอกกล่าวต่อกันระหว่างพนักงานขายและลูกค้าทำให้เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บริษัทมีโอกาสได้พนักงานขายใหม่ด้วย โดยสิ่งจูงใจมีดังนี้

2.1 รางวัล ความสำเร็จของการแข่งขันยอดขายขึ้นอยู่กับความน่าพึงพอใจของรางวัล สิ่งจูงใจที่มักใช้กันเสมอคือ รางวัลเงินสด สินค้า โฉ่หรือหนังสือประกาศเกียรติคุณ และรางวัลเป็นตัวแทน ซึ่งรางวัลเงินสดมีข้อดีตรงที่ให้ออกัสผู้บริหารการขายได้เลือกใช้รางวัลตามใจชอบ ในทำนองตรงกันข้ามการท่องเที่ยวและสินค้าเห็นได้ชัดเจนและน่าสนใจที่จะส่งเสริมและเผยแพร่ วิธีที่จะเพิ่มการเลือกสินค้าก็คือ การใช้ระบบให้คะแนนโดยที่ผู้ชนะอาจจะเลือกสินค้าเอาจากเค็ตตาล็อกได้ ยิ่งให้รางวัลมากก็ยิ่งแน่ใจได้ชัดว่ามีผู้เข้าร่วมรายการมาก ดังนี้

2.1.1 เงินสด เป็นรางวัลเงินสดที่ใช้จูงใจสำหรับพนักงานขายที่ต้องพยายามหาวิธีและเทคนิคการขายเพื่อให้บรรลุตามความต้องการของตนให้ได้

2.1.2 สินค้า เป็นรางวัลเกี่ยวกับสินค้าที่ต้องมีคุณค่ามากกว่ารางวัลเงินสดที่ใช้สำหรับการแข่งขัน ซึ่งรางวัลสินค้าต้องมีมูลค่าในแต่ละรางวัลแตกต่างกันและต้องเป็นสินค้าที่พนักงานขายต้องการด้วยจึงจะสามารถใช้ในการแข่งขันได้

2.1.3 การเดินทางและการท่องเที่ยว เป็นรางวัลการท่องเที่ยวที่ให้ออกัสต้องการให้พนักงานไปพักผ่อนหย่อนใจในสถานที่ต่าง ๆ เช่น การเดินทางไปต่างประเทศ

2.1.4 รางวัลพิเศษและรางวัลเกียรติยศ เป็นรางวัลที่ให้กับพนักงานเพื่อแสดงถึงผลการปฏิบัติงานและการแข่งขันในการขาย เช่น โฉ่ ถ้วยรางวัลและการประกาศเกียรติคุณ

2.2 การแข่งขันการขาย (sales contests) เป็นวิธีการจูงใจที่ผู้บริหารการขายใช้สำหรับการกระตุ้นการขาย โดยการแข่งขันเพื่อการสร้างขวัญและกำลังใจในรูปของสิ่งจูงใจ เช่น

รางวัลเงินสด สินค้าหรือเป็นการท่องเที่ยว และการทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ทำขึ้นเพื่อเพิ่มปริมาณขายสินค้าทุกชนิดในบริษัทหรือเพิ่มปริมาณขายสินค้าบางสายผลิตภัณฑ์หรือเพิ่มปริมาณขายสินค้าบางรายการผลิตภัณฑ์ของบริษัท โดยบริษัทกำหนดโควตาที่เหมาะสมไว้จำนวนหนึ่ง เป็นเกณฑ์สำหรับการแข่งขัน ดังตารางที่ 8.3

ตารางที่ 8.3 เกณฑ์สำหรับการประเมินการแข่งขัน

ยอดขายที่ทำได้จริงเมื่อเปรียบเทียบกับโควตา (หน่วยเป็นร้อยละ)	คะแนน
100 – 200	5
201 – 300	7
301 – 400	9
401 – 500	11
501 – 600	15
601 – 700	18
701 – 800	20
801 – 900	24
901 – 1,000	30

การให้คะแนนแบบนี้เป็นการใช้สะสมคะแนนไว้สำหรับการตัดสินกรณีนักงานสามารถเพิ่มยอดขายได้ในรอบเดือนนั้น ๆ ซึ่งใช้สำหรับเป็นคะแนนสะสมมาก ๆ จึงทำให้ผู้บริหารการขายใช้ยอดขายเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและเปิดโอกาสให้พนักงานมีการแข่งขันเท่ากันทุกคน

2.3 การประชุมทางการขาย (sales meeting or conferences) เป็นวิธีการจูงใจวิธีที่ใช้การประชุมทางการขายสำหรับพนักงานขายโดยการฝึกอบรมพนักงานขาย และสร้างความกระตือรือร้นในการขายโดยมีการประชุม 3 ระดับดังนี้ (สอ้าน โปรบำรุง, 2547, หน้า 70)

2.3.1 การประชุมระดับชาติ (national meetings) เป็นการประชุมกันปีละครั้งและอาจจะรวมไปถึงการประชุมพนักงานขายรวมทั้งหมดหรือจะประชุมแต่เฉพาะกลุ่มที่เป็นพนักงานขายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ตลอดจนการพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประชุม เป็นต้น ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร ซึ่งในการเข้าร่วมประชุมระดับชาติและ

ยังมีโอกาสได้ศึกษาถึงเขตการขายหรือปัญหาต่าง ๆ ในกรณีที่พนักงานขายไม่ได้อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ด้วยประโยชน์ที่ได้รับการประชุมนั้นมีมาก แต่อาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง นอกจากนั้นพนักงานขายยังได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับฝ่ายบริหาร เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมและอาจได้รับการจูงใจจากผู้เชี่ยวชาญ เมื่อพนักงานขายเดินทางกลับจากการประชุมก็จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานไปในทางที่ดีขึ้น

2.3.2 การประชุมระดับภูมิภาค (regional meetings) เป็นการวางแผนโดยเน้นการปฏิบัติงานร่วมกัน และเป็นไปตามระเบียบวาระการประชุมและยังสามารถลดค่าใช้จ่ายลงได้อีกทางหนึ่งด้วย สำหรับบริษัทที่มีขนาดใหญ่และพนักงานขายอาจจะพบกับปัญหาต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ด้วยการหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

2.3.3 การประชุมระดับท้องถิ่น (local meetings) เป็นระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพตลอดจนเปิดโอกาสให้พนักงานขายได้พบปะสังสรรค์และเน้นด้วยการฝึกอบรมการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในเขตการขายและหาทางเพิ่มโอกาสทางการขายอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการประชุมการขาย มีดังนี้

1. เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการขายและการตลาดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบริษัท
2. เพื่อพิจารณาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชุมด้านการขาย เช่น การกำหนดหัวข้อการประชุม ระเบียบวาระการประชุม สถานที่ ตารางเวลารวมถึงวิทยากร
3. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมด้านการขาย

สรุป

การจูงใจเป็นการกระตุ้นให้เกิดความพยายาม การกระตือรือร้นเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพื่อมุ่งเน้นให้พนักงานทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งถือว่ามี ความสำคัญต่อการบริหารการขายสำหรับการขายในการสร้างแรงจูงใจ

การจูงใจสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้คือ 1) การจูงใจภายในที่เกิดขึ้นจากความต้องการ ความสนใจพิเศษและทัศนคติของผู้ซื้อ และ 2) การจูงใจภายนอก โดยมีจุดมุ่งหมายที่เกิดจากเป้าหมายของบุคคล ความก้าวหน้า บุคลิกภาพและสิ่งจูงใจต่าง ๆ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 5 ทฤษฎีคือ 1) ทฤษฎีการคาดหวัง 2) ทฤษฎีของมาสโลว์
3) ทฤษฎีความสำเร็จ 4) ทฤษฎีความสำเร็จ และ 5) ทฤษฎีเอ็กซ์และทฤษฎีวาย

การใช้เครื่องมือการจูงใจพนักงานขายคือ 1) สิ่งจูงใจทั่วไปที่ผู้บริหารการขายมี
ทัศนคติที่ดีให้กับพนักงานขาย การสื่อสารกับพนักงานขายและความเข้าใจในรายละเอียด ของ
งาน และ 2) สิ่งจูงใจเฉพาะเป็นการใช้รางวัล การแข่งขันการขาย การประชุมทางการขายเพื่อให้
พนักงานขายมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

แบบฝึกหัดบทที่ 8

1. จงอธิบายความหมายของการจงใจ
2. เครื่องมือในการจงใจมีอะไรบ้าง จงอธิบาย
3. ทฤษฎีการจงใจมีกี่ประเภท อะไรบ้าง
4. ความสำคัญของการจงใจมีอะไรบ้าง จงอธิบาย
5. สิ่งที่ทำให้เกิดความจงใจภายในมีอะไรบ้าง จงอธิบาย
6. ทฤษฎีความสำเร็จของเดวิดมีอะไรบ้าง จงอธิบาย
7. ทฤษฎีเอ็กซ์และทฤษฎีวายแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย
8. จงอธิบายความหมายของสิ่งจงใจเฉพาะ
9. สิ่งจงใจทั่วไปมีอะไรบ้าง จงอธิบาย
10. สิ่งจงใจทั่วไปหมายถึงอะไร จงอธิบาย

เอกสารอ้างอิง

- ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร. (2547). **หลักการจัดการและองค์การและการจัดการ** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตุลา มหาพสุธานนท์. (2547). **หลักการจัดการและหลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร :
เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2542). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์.
- สมพร พวงเพ็ชร. (2542). **องค์การและการจัดการ**. ลพบุรี : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ.
สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สมใจ บุญทานนท์. (2543). **การบริหารการขาย**. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- สอ้าน โปรงบำรุง. (2547). **การบริหารงานขาย**. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2542). **การบริหารงานขาย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.